

Geen revolutie is volbracht. Over Bouterse en Roemer *door Franc Knipscheer*

De recente uitspraken van Astrid H. Roemer over oud-legerleider en ex-president van Suriname Desi Bouterse veroorzaken veel ophef. Ik herinner me heel goed de tijd – 1980 – waarin de staatsgreep plaatsvond. Het was de tijd dat de poster van Che Guevara nog op menige studentenkamer hing. Het was een revolutionaire tijd, niet alleen in Nederland maar zeker in Zuid- en Midden-Amerika. Hoe welwillend men in progressief Nederland tegenover die staatsgreep van Bouterse stond, herinner ik me nog goed. In brede kring vond men dat het beleid van de toenmalige democratisch gekozen regering van Suriname onder Henck Arron had gefaald. Bouterse c.s. kreeg van velen in Suriname, maar ook in Nederland, het voordeel van de twijfel. Wat dat betreft hebben de hekelaars van nu wel boter op hun hoofd.

Wie het werk van Astrid H. Roemer tot op zekere hoogte kent, weet dat deze omwenteling indruk op haar maakte. Haar engagement op dat moment ten opzichte van de coup kan geen verrassing zijn, hoewel ze in haar werk de coup nimmer expliciet noemde en in mijn herinnering nimmer Bouterse publiekelijk bejubelde. Dat politieke engagement is al terug te lezen in haar bij In de Knipscheer verschenen jaren tachtig romans 'Nergens ergens' en 'Levenslang gedicht' en zeker in haar roemruchte jaren negentig trilogie 'Gewaagd leven', 'Lijken op liefde' en 'Was getekend', verschenen bij Uitgeverij De Arbeiderspers.

Als uitgever met in 1980 al een reputatie van 'Suriname-uitgever', wat we niet waren, ontving ik op de uitgeverij hier in Haarlem de Surinaamse journalist en dichter Jozef Slagveer met de vraag of ik kon helpen zijn boek 'Nacht van de revolutie' (waarin de coupgelegers werden geportretteerd) te verspreiden in de Nederlandse boekhandel. Dat heb ik gedaan, zoals ik dat ook heb gedaan met de eveneens oorspronkelijk in Suriname gepubliceerde literaire kroniek 'Als bij heldere hemel'. Dit op verzoek van de Nederlands-Surinaamse schrijver, Herman Hennink Monkau, die ik rond die tijd ook ontmoette op de uitgeverij.

En wat de boter op ons hoofd betreft: het is bepaald niet sterk dat het 'geheime dossier' over de rol van Nederland bij de coup van Bouterse pas

officieel in 2060 wordt vrijgegeven, ook al valt er weinig onthulling meer te verwachten na de boekpublicatie van Ellen de Vries ^{1]} eerder dit jaar.

Het zo dramatische vervolg op de coup, zijnde de decembermoorden van 1982, waarvan ook Jozef Slagveer slachtoffer werd, deed die Nederlandse gedooghouding omslaan en terecht. De als steun aan Bouterse opgevatte uitspraken van Roemer van enkele weken geleden, en haar kennelijke twijfel over de onafhankelijkheid van de Surinaamse rechtspraak, deel ik niet. Daarvan getuigen ook vele boeken die In de Knipscheer sindsdien uitgaf van Surinaamse auteurs, van Albert Helman, Hugo Pos en Annel de Noré tot Rita Rahman. In 2001 ontving ik van president Ronald Venetiaan een lintje ^{2]} voor de verdiensten van de uitgeverij voor de Surinaamse literatuur. Toen jaren later Bouterse president werd, heb ik tot aan zijn veroordeling eind 2019 dat lintje uit protest niet gedragen bij gelegenheden waar dat wel verwacht werd.

Mijn opvatting neemt uiteraard niet weg dat Astrid H. Roemer vrij is te vinden wat zij vindt. Ik heb een enorm respect voor haar als schrijver en dat komt niet in gevaar. Ik doe haar niet in de ban. Wij gaven ooit eenmalig in een luxe editie gedichten ('Mauberley') van Ezra Pound uit, terwijl we wisten dat hij openlijk het antisemitisme en fascisme van Benito Mussolini had gesteund. Soms moet wat het zwaarst is, het zwaarst wegen. En zo zal ik ook gedichten van Astrid H. Roemer uitgeven. Uitgeverij In de Knipscheer heeft een royale bloemlezing uit haar (50 jaar) poëzie in voorbereiding: 'Ik ga strijden moeder'.

Onder de titel 'Geen revolutie is volbracht' zouden Bozar, het kunstencentrum in het Brusselse Paleis voor Schone Kunsten, en de Vlaamse literatuurorganisatie Behoud de Begeerte in Antwerpen ter viering van de uitreiking van de Prijs der Nederlandse Letteren op 12 oktober 2021, de dagen na de prijsuitreiking twee avonden organiseren als hommage aan Astrid H. Roemer. Daar had ik me op verheugd.

^{1]} 'Hans Valk. Over een Nederlandse kolonel en een coup in Suriname (1980)'

^{2]} Ridder in de Ere-orde van de Gele Ster

Bron: www.indeknipscheer.com, 14 augustus 2021